

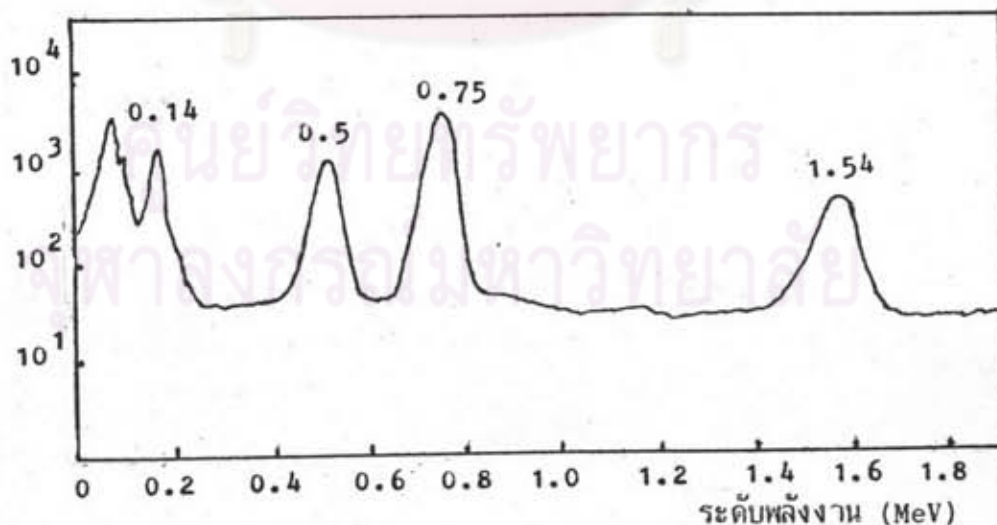
บทที่ 3

ผลการทดลองวัดรังสีแกมมาของยูเรเนียมออกไซด์ที่อَابนิวตรอน

3.1 ผลการวัดรังสีแกมมา

สำหรับการวิจัยนี้ใช้ยูเรเนียมออกไซด์ที่อَابนิวตรอนที่สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ในช่วงเวลาสั้น ๆ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 เพื่อให้สารกัมมันตรังสีที่เกิดขึ้นคล้ายกับสารกัมมันตรังสีของระเบิดนิวเคลียร์ แล้วปล่อยทิ้งไว้เป็นเวลาหนึ่งเดือนเพื่อลดอันตรายจากกัมมันตภาพรังสีเมื่อนำมาทดลอง จากนั้นจึงนำยูเรเนียมออกไซด์ที่อَابนิวตรอนมาตรวจวัดรังสีแกมมาทุกๆ สัปดาห์เป็นเวลาหนึ่งปี เพื่อศึกษาว่ามีสารกัมมันตรังสีตัวใดบ้างที่สามารถวัดได้และมีความสัมพันธ์กับเวลาอย่างไร สเปกตรัม (spectrum) ที่วัดได้มีลักษณะดังรูปที่ 3.1

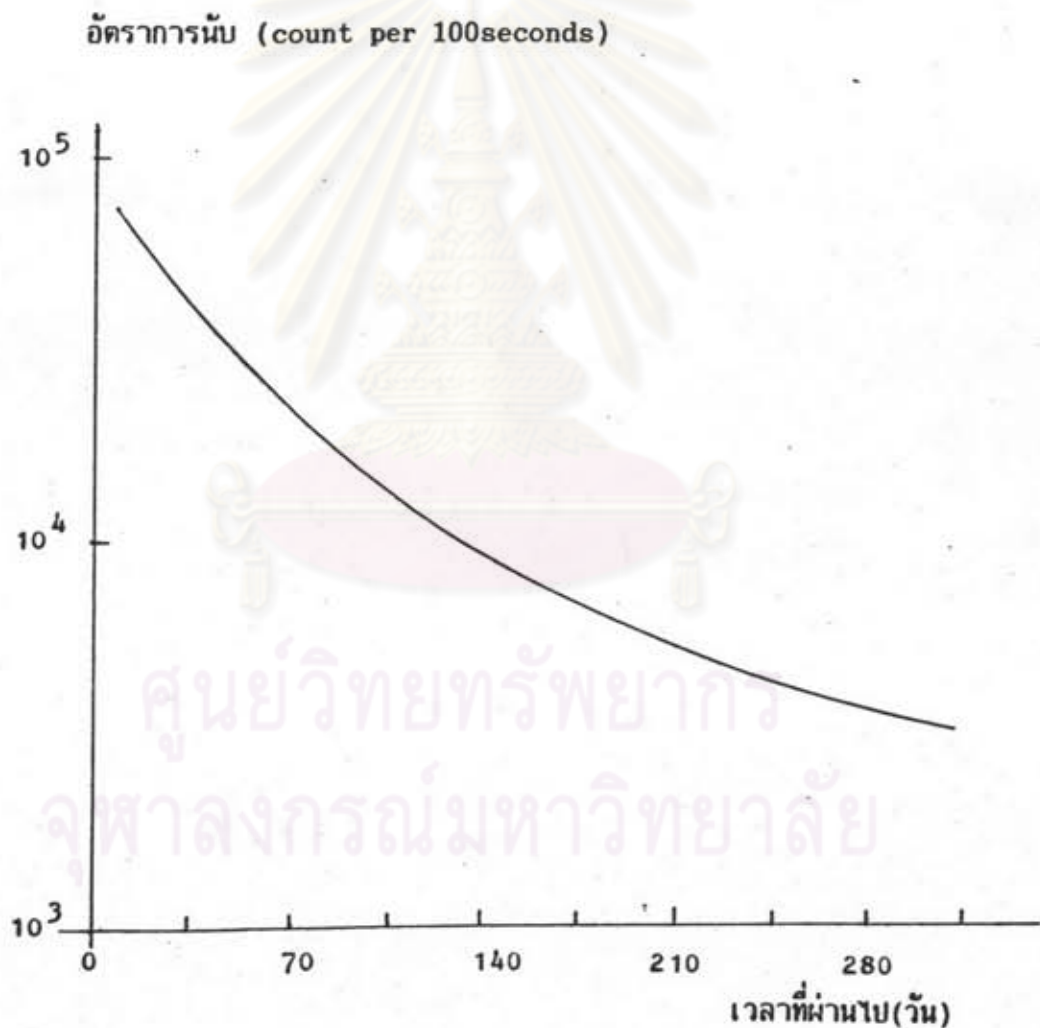
อัตราการนับ (count per 100 second)

รูปที่ 3.1 แสดงสเปกตรัมของธาตุต่าง ๆ ที่ให้รังสีแกมมาจากยูเรเนียมออกไซด์ที่อَابนิวตรอนแล้วปล่อยทิ้งไว้เป็นเวลาหนึ่งเดือนแล้วจึงนำมาวัด

ภายหลังจากที่นำยูเรเนียมออกไซด์ออกมาจากการอบนิวตรอนเป็นเวลา 29 วัน ผลการวัดพบว่าธาตุที่สามารถวัดได้ มีดังต่อไปนี้

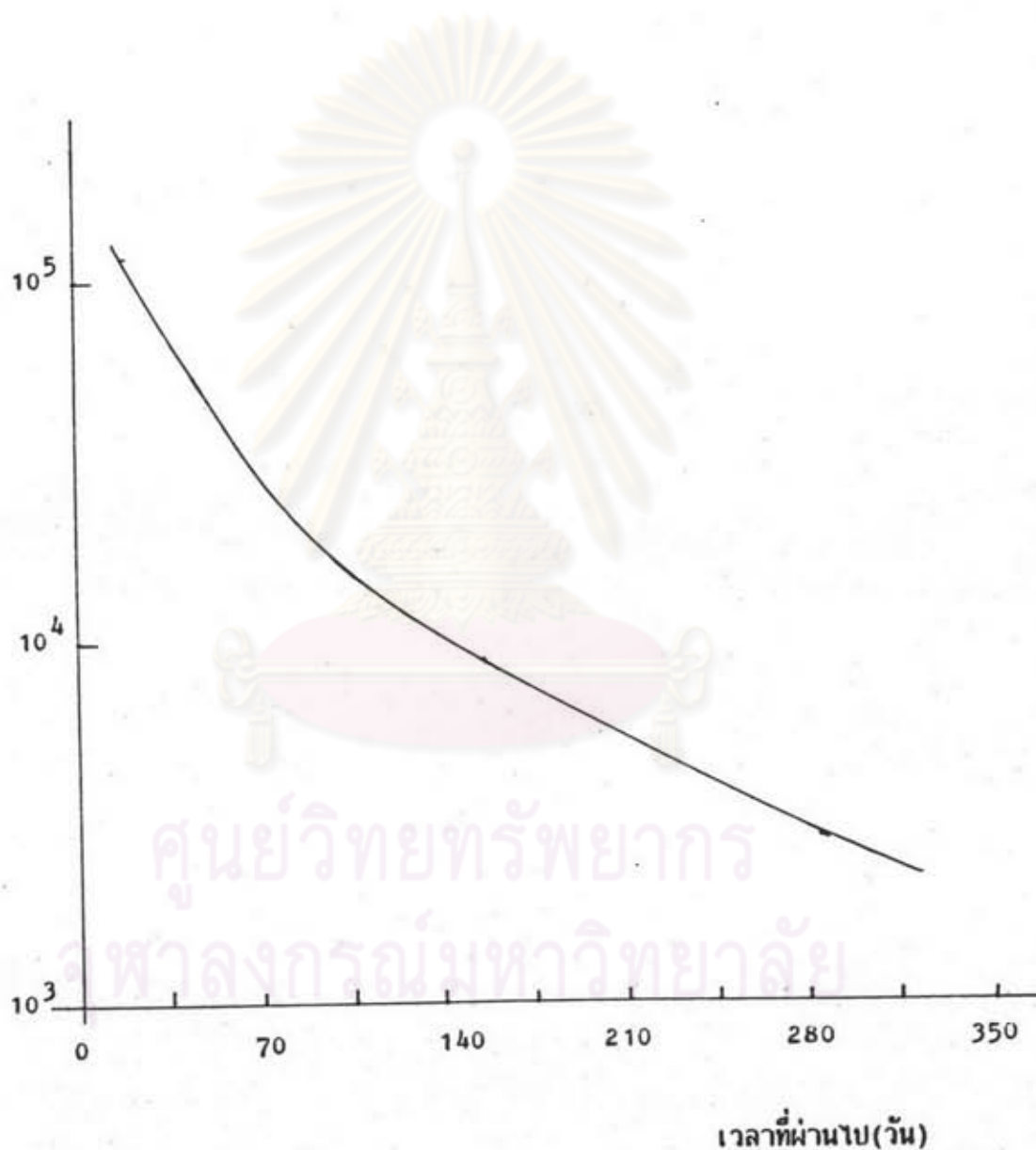
3.1.1 ซีเรียม 141-ซีเรียม 144 (^{141}Ce - ^{144}Ce) สารสองตัวนี้มีระดับพลังงานใกล้เคียงกันมาก สเปกตรัมที่ปรากฏเป็นยอด (peak) เดียวกัน วัดได้ที่ระดับพลังงาน 0.15 MeV. และยอดของสเปกตรัมจะหายไป ภายหลังจากที่ทำการวัดเป็นเวลา 287 วัน ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับที่วัดได้กับเวลาที่ผ่านไปเป็นดังรูป 3.2

รูปที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{141}Ce - ^{144}Ce

3.1.2 รูทีเนียม 103 (^{103}Ru) วัสดุที่ระดับพลังงาน 0.5 MeV. ยอดของสเปกตรัมจะหายไปภายหลังจากที่ทำการวัดเป็นเวลานาน 294 วัน ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับที่วัดได้กับเวลาที่ผ่านไปเป็นดังรูปที่ 3.3

อัตราการนับ (count per 100seconds)

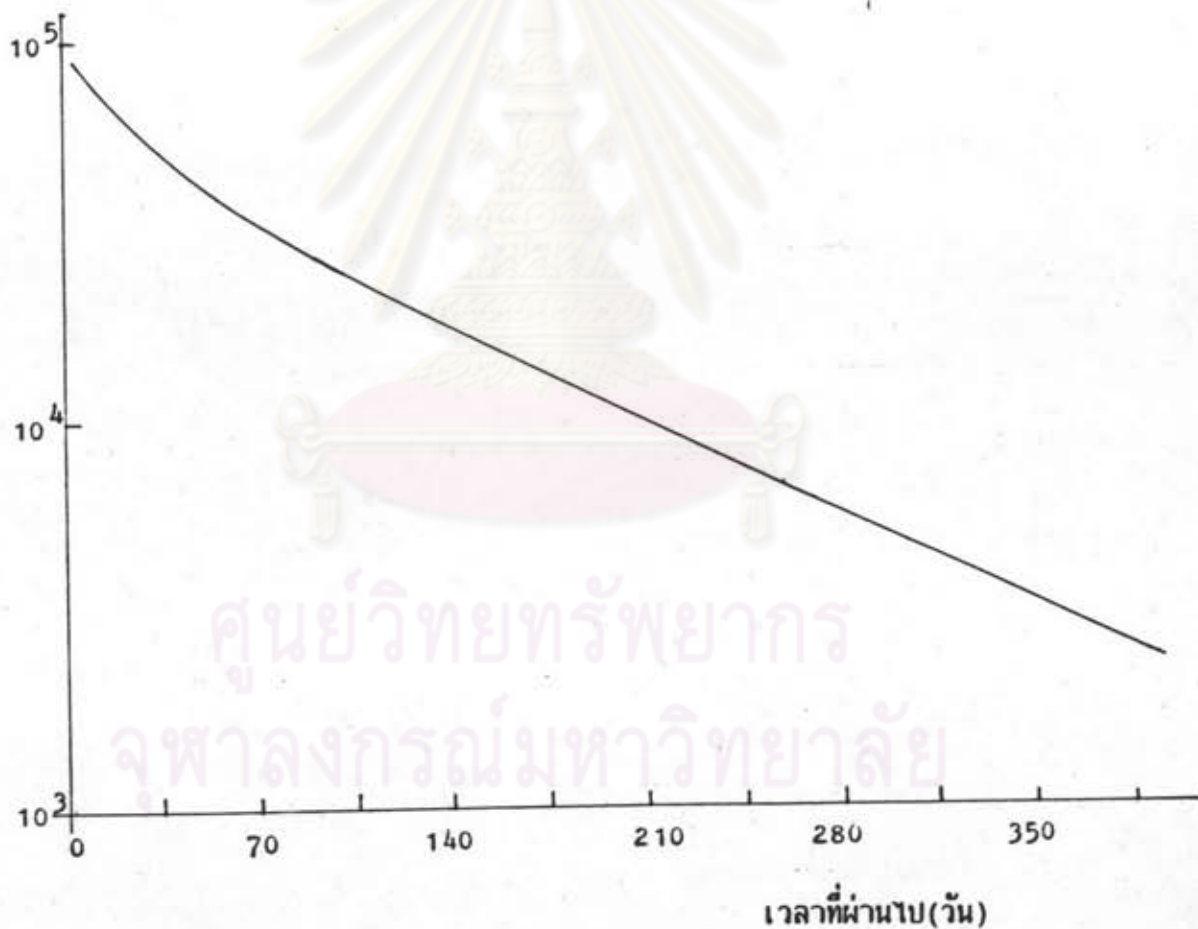

รูปที่ 3.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{103}Ru

015834

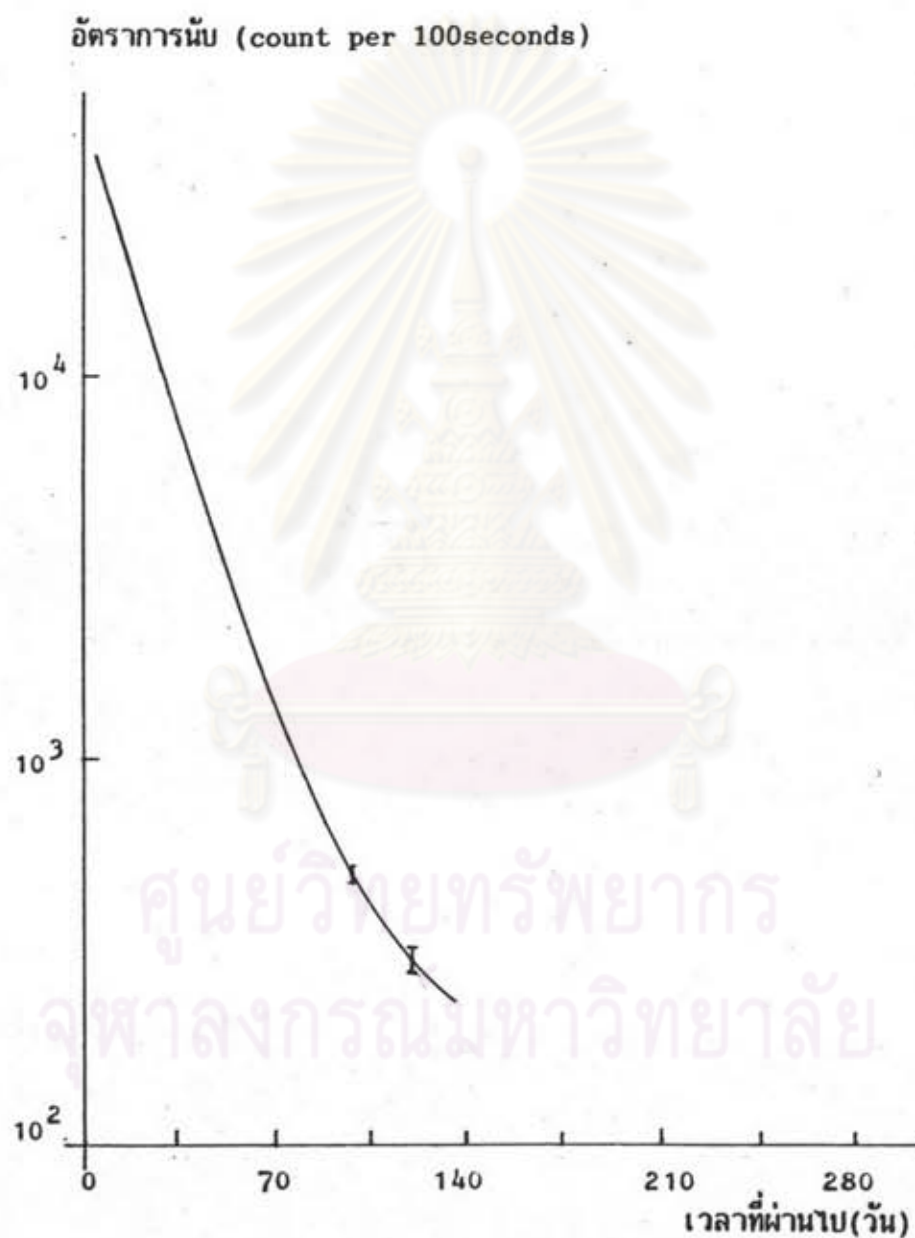
3.1.3 เซอร์โคเนียม 95 -ไนโอเบียม 95 ($^{95}\text{Zr} - ^{95}\text{Nb}$) สารสองตัวนี้มีระดับพลังงานใกล้เคียงกันมากสเปกตรัมที่ปรากฏเป็นยอดเดียวกัน วัดได้ที่ระดับพลังงาน 0.75 MeV . และยอดของสเปกตรัมจะหายไปภายหลังจากที่ทำการวัดเป็นเวลา 427 วัน ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับที่วัดได้กับเวลาที่ผ่านมาเป็นดังรูปที่ 3.4

อัตราการนับ (count per 100seconds)

รูปที่ 3.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านมาของ $^{95}\text{Zr} - ^{95}\text{Nb}$

3.1.4 แบเรียม 140-แลนทานัม 140 (^{140}Ba - ^{140}La) สารสองตัวนี้ยอดสเปกตรัมที่ปรากฏเป็นยอดเดียวกัน วัดได้ที่ระดับพลังงาน 1.54 MeV. และยอดสเปกตรัมจะหายไปภายหลังจากที่ทำการวัดเป็นเวลา 133 วัน ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปเป็นดังรูปที่ 3.5

รูปที่ 3.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{140}Ba - ^{140}La

3.2 การเลือกสารกัมมันตรังสีที่เหมาะสม

จากผลการทดลองวัดปริมาณรังสีของยูเรเนียมออกไซด์ที่อาบนิวตรอน ธาตุที่สามารถวัดได้มีดังนี้คือ ^{141}Ce - ^{144}Ce ^{103}Ru ^{95}Zr - ^{95}Nb และ ^{140}Ba - ^{140}La และจากกราฟความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของกราฟแต่ละรูป ดังรูปที่ (3.2) (3.3) (3.4) และ (3.5)

จากกราฟรูปที่ (3.1) ซึ่งแสดงยอดสเปกตรัมของธาตุต่างๆที่ทำให้รังสีแกมมาอัตราการนับของธาตุที่ปรากฏเป็นยอดสเปกตรัมที่อยู่ทางซ้ายมือ จะถูกรบกวนจากธาตุที่ปรากฏเป็นยอดสเปกตรัมทางขวามือ เช่น ^{103}Ru จะถูกรบกวนจาก ^{95}Zr - ^{95}Nb และ ^{140}Ba - ^{140}La ^{141}Ce - ^{144}Ce จะถูกรบกวนจาก ^{103}Ru ^{95}Zr - ^{95}Nb และ ^{140}Ba - ^{140}La

สำหรับ ^{140}Ba - ^{140}La ยอดสเปกตรัมที่อยู่ทางขวามือสุด แม้ว่าจะไม่มีธาตุอื่นมารบกวนเมื่อทำการวัดแต่ก็สลายตัวหมดไปในช่วงระยะเวลาสั้น จึงไม่เหมาะสมที่จะวัดเพื่อเทียบหาปริมาณ ^{90}Sr

สำหรับ ^{141}Ce - ^{144}Ce และ ^{103}Ru จากกราฟความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปดังรูปที่ 3.2 และ 3.3 กราฟไม่เป็นเส้นตรงเพราะจะถูกรบกวนจากธาตุที่อยู่ทางขวามือดังกล่าวแล้ว จึงไม่เหมาะสมที่จะวัดเพื่อเทียบหา ^{90}Sr เช่นกัน

สำหรับ ^{95}Zr - ^{95}Nb ถึงแม้ว่าจะมียอดสเปกตรัมของ ^{140}Ba - ^{140}La อยู่ทางขวามือมารบกวน แต่ ^{140}Ba - ^{140}La สลายตัวหมดก่อน และจากกราฟในรูปที่ 3.4 กราฟมีลักษณะเป็นเส้นตรงเกือบตลอด จะโค้งเล็กน้อยในช่วงแรกเท่านั้น เพราะ ^{140}Ba - ^{140}La ยังคงสลายตัวไม่หมด จึงมารบกวนอัตราการนับของ ^{95}Zr - ^{95}Nb แต่ก็ยังเป็นธาตุที่เหมาะสมที่สุดที่จะวัด เพื่อคำนวณเปรียบเทียบเพื่อหาปริมาณ ^{90}Sr

จากการคำนวณหาอัตราการนับของ ^{95}Zr - ^{95}Nb เมื่อสมมติว่ามี ^{90}Sr ตกอยู่บนพื้นดิน

$1 \mu\text{Ci}/\text{m}^2$ และค่าอัตราการนับที่ได้จากการจากการวัดที่เวลาใดๆ ของทุกๆ เดือนเป็นเวลาหนึ่งปีมาหาอัตราส่วน ได้ดังแสดงในตารางที่ 3.1 ซึ่งมีค่าแตกต่างกันน้อยมาก จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่คิดว่า $^{95}\text{Zr}-^{95}\text{Nb}$ เหมาะสมที่สุดในการวัด

t (เดือน)	อัตราการนับของ $^{95}\text{Zr} - ^{95}\text{Nb}$		อัตราส่วนอัตราการนับของ $^{95}\text{Zr} - ^{95}\text{Nb}$ จากการ คำนวณต่อการวัด
	การคำนวณ (cps.)	การวัด (cps)	
0	34200	-	-
1	36700	600	61.2
2	33500	410	81.7
3	27900	325	85.8
4	22200	250	88.8
5	17300	195	88.7
6	13100	150	87.3
7	9910	115	86.2
8	7330	84	87.3
9	5460	63	86.7
10	3880	50	77.6
11	3020	38	79.4
12	2160	30	72.0

ตารางที่ 3.1 แสดงอัตราส่วนของอัตราการนับของ $^{95}\text{Zr}-^{95}\text{Nb}$ ที่ได้จากการคำนวณต่อการวัดที่เวลาใดๆ ของทุกๆ เดือน